

Vormsi valla 2024. aasta eelarve seletuskirja täiendus I lugemiseks: lahtikirjutus tegevusalade kaupa

2024. aasta eelarves on Vormsi valla tegevusaladest on kõige suurem osakaal majandusvaldkonda kuludel (41%), järgneb haridus (28%) ning seejärel üldised valitsussektori teenused (12%). Kõige mahukamalt tõuseb eelarve hariduse valdkonnas (155 076 euro võrra), kasv võrreldes 2023. aastaga 34%. Kõige suurem tõus (ca 36%) on planeeritud sotsiaalse kaitse valdkonnas.

2024projekt 2023eeldatav 2022tegelik

PÕHITEGEVUSE KULUDE JA INVESTEERIMISTEGEVUSE VÄLJAMINEKUTE JAOTUS TEGEVUSALADE JÄRGI		2 157 434	1 892 824	1 040 933
01	Üldised valitsussektori teenused	254 037	209 083	176 943
03	Avalik kord ja julgeolek	21 426	16 227	86 521
04	Majandus	891 016	826 389	109 807
05	Keskkonnakaitse	125 202	162 614	80 311
06	Elamu- ja kommunaalmajandus	60 409	48 145	61 284
08	Vaba-aeg, kultuur ja religioon	113 950	116 305	103 275
09	Haridus	607 224	452 148	375 929
10	Sotsiaalne kaitse	84 170	61 913	46 863

1. Üldised valitsussektori teenused

Üldiste valitsussektori teenuste alla paigutuvad kulud, mis ei ole tingimata seotud konkreetsete valdkondadega, vaid valla juhtimisega üldisemalt.

Volikogu kulud on planeeritud eelmise aasta kinnitatud eelarve alusel 2300 eurot. Käesoleva koosseisu tööleasumisel otsustati, et volikogu liikmed tasu ei võta, volikogul ei ole oma töötajaid ning volikogu teenindab vallavalitsus.

Vallavalitsuse eelarves on kõige suurem kulu tööjõukulu. Siin on arvestatud vallavanema, vallasekretäri, finantsjuht-raamatupidaja, majandus- ja haldusspetsialisti, infojuhi ja koristaja töötasudega. Palgafondi kasv võrreldes kinnitatud eelarvega on 11,5% ning siinhulgas sisaldub lisaks 12 kuu töötasule ka 0,5 kuu töötasufondi suurune summa (4750 eurot), andes paindlikkuse motiveerimis- või asendustasude maksmisel. Plaani on ametnike palgamäärade muutmist ligikaudu 5,5% võrreldes 2023. aastaga. Majandamiskuludest on olulisemaks infojagamise seotud kulud: jätkame vallalehe väljaandmist kuuel korral aastas, täiendame veebilehte ning parandame dokumendi- ja finantsjuhtimise süsteeme. Uurimis- ja arendustööde kulu 15 000 eurot on vajalik, et tagada erinevate arendusprojektide ettevalmistamiseks vajalikud tööd - on need siis seotud projekteerimisega, tasuvusanalüüsiga, vms. Arvestatud on minimaalse kuluga personali koolitamiseks (1500 eurot). Külamaja majandamiskuludes on arvestatud mõningast tõusu, külamajas on lisaks vallavalitsuse ruumidele ka käsitöötuba ja perearstikeskus. Vormsi Käsitöö Seltsi ja Terviseagentuuriga on sõlmitud lepingud, mille alusel kannavad nemad oma ruumide kasutamisega kaasnevad kulud.

Reservfondi on arvestatud 6485 eurot, mis on 0,5% põhitegevuse kuludest (koos kaasava eelarvega (5000 eurot) on reservfondi maht 1% põhitegevuse kuludest).

Vormsi vald on Põhja-Eesti Ühistranspordikeskuse, MTÜ Kodukant Läänemaa, Läänemaa Rannakalanduse Seltsi, Eesti Saarte Kogu ja Saarte Energiaagentuuri liige. Liikmemaksudeks on arvestatud 3605 eurot.

2024. aasta eelarves on arvestatud võla teenindamise kulude tõusuga (16 359 eurot vs 8100 eurot aastal 2023).

2. Avalik kord ja julgeolek, pääste

Avaliku korra ja päästevaldkonnas on prioriteediks kriisivalmiduse parandamine. Viimasel kahel aastal on Vormsi vald investeerinud elutähtsate teenuste jätkumiseks vajalike tingimuste loomisesse - projektitoetuse abil on vallale soetatud mobiilne generaator ja loodud selle ühendamise võimekus tanklale, koolile- ja lasteaiale, kaupluse hoonele. Kriisiga toimetuleku võimekuse parandamiseks on jätkuvalt arvestatud seltside toetuseks 5000 eurot. Selle kasutamiseks tuleb leppida kokku tingimused.

Personalikulud avaliku korra tegevusvaldkonnas on seotud saarevahi tööga (0,5), palgafondi kasvuks võrreldes 2023. a kinnitatud eelarvega on 7,7%. Lisaks kompenseerib vallavalitsus tema isikliku sõiduauto kasutamise kulud.

3. Majandus

Majandusvaldkonna esmaseks prioriteediks 2024. aastal on suuremate investeeringuprojektide kvaliteetsel tasemel elluviimine, sh mobiilsidemastide ehituse lõpetamine, spordihoone ehitusega alustamine ja sadamakohtade arendustööd. Teiseks prioriteediks on teede remondi korraldamine, kolmandaks üldplaneeringu koostamise protsessi jätkamine.

Üldplaneeringu koostamiseks leidis Vormsi Vallavalitsus hanke tulemusena partneriks OÜ Kobrased. Lepingu maksumuseks on kokku 77 700 eurot (lisandub km), 2024. aastal saab valmis olulisem osa tööst ning vastavalt lepingule on arvestatud arendustööde kuludeks 46 620 eurot.

Maakorralduse tegevusvaldkonna personalikulud suurenevad võrreldes 2023. a kinnitatud eelarvega 49,8% ning siin on arvestatud 0,6 keskkonna- ja planeeringuspetsialisti ametikoha töötasuga. Vormsi vald on aastaid maksnud maakasutustoetust nendele saareelanikele, kes kasutavad maatulundusmaad sihtotstarbeliselt. Toetusteks on plaanitud varasemaga samal tasemel summa - 1500 eurot ja 2024. aastal on plaanis korrastada toetuste maksmise korda.

Mineraalse toorme kaevandamise all on kajastatud kulud, mis seotud Borrby karjäärist kruusa ja liiva kaevandamisega samas summas tuludega, mis laekuvad valla eelarvesse liiva ja kruusa müügist (8000 eurot). Hanke tulemusena on valla partneriks karjääri majandamisel Ahle Baltic OÜ, tööde tellimuse ja müügihinna korrigeerimise tulemusena on karjääriga seotud kulud ja tulud tasakaalus.

Maanteetranspordi valdkonna majandamiskulud on peamiselt seotud teede hooldusega. Valla teede remondiks on esmakordselt arvestatud valla oma investeeringuna eelarvestrateegia alusel 2024. aasta eelarvesse 20 000 eurot. Selle summa eest on plaanis korraldada lisaks olemasolevale 2000 tonnile täiendavalt kruusa kaevandamist ja purustamist ning järk-järgult alustada saare kruusateede parandamisega teehoiukava alusel. Samuti on plaanis leida uuesti võimalus teeäärtest kogutud materjali sõelumiseks, et saada nii mulda, peenema ja jämedama fraktsiooniga kruusa. Jämedama

fraktsiooniga kruus on vajalik ja igati sobilik kruusateede aukude katteks. Eelarvesse on arvestatud ka regulaarsed teede hooldamise kulud, sh suvine hooldus, talvine hooldus (kokku 27 000 eurot). Talihoolduse kulu sõltub suuresti lumest talvel. 2024. aasta alguseks on sõlmitud talihoolduse lepingud kahe ettevõtjaga - FIE Arvo Allik ja Alfaekspert OÜ. Suviste teehooldustööde korraldamiseks on plaanis viia läbi hange, mis hõlmaks nii kruusateede profileerimist, tolmutõrjet, teeäärte niitmist kui mustkattega teede hooldamist. Töödeks plaanitud summa on veidi suurem kui varasematel aastatel. Suurema osa sellest katab riik toetusfondi näol riigieelarvest.

Vee- ja transpordi valdkonna kulud on seotud sadamakohtade korrastamise investeeringutega. 2023. aastal tehti suurem investeering Rälby sadama I etapi töödeks, 2024. aasta eelarvesse on eelarvestrateegia alusel plaanitud 200 000 eurot vahendeid Rälby sadama töödega jätkamiseks. Lisaks on eelarves kajastatud PPA-lt eraldatud 30 000 eurot Saxby sadamakohta veeskamiskoha rajamiseks, milleks teeb vallavalitsus koostööd Vormsi Merepääste Seltsiga.

Planeeritavaid side valdkonna kulusid on võrreldes 2023. aastaga oluliselt (ca 40%) vähendatud. Vähendamise aluseks on andmesideteenuste lepingute ülevaatamine ning vajadusel mahtude vähendamine, teenuseosutajaga on alustatud läbirääkimisi võimalike muudatuste osas. Üldmajanduslike arendusprojektide all on kajastatud kulud mobiilsidemastide kasutamisest samas summas mobiilsidemastide rendituludega (2000 eurot). Investeeringuna on eelarvesse planeeritud spordihoone ehituse hinnangulise 50%lise osana 522 287.

4. Keskkonnakaitse, sh jäätmekäitlus

Jäätmekäitluse valdkonnas on prioriteediks uuele jäätmehoolduseeskirjale üleminek. Selleks on vajalik viia lõpule jäätmejaama presside ja konteineri soetamine, täiendavalt on eelarves 5000 eurot liigiti kogumist võimaldavate prügikastide soetamiseks, mis paigutatakse avalikesse kohtadesse nagu rannad, Hullo külakeskus. Korraldatud jäätmeveo kulud on Vormsil elanike arvuga võrreldes väga suured ja arvestades käibemaksutõusu, on ka eelarves plaanitud 2024. aastale jäätmekäitluskulud üksjagu suuremad võrreldes 2023. aastaga. Summas kavandatud 58 000 eurot sisaldavad igakuist teenustasu lepingupartner FIE Andres Kochile ning RagnSellsile makstavat tasu jäätmete transpordi eest saarelt mandrile. Veidi leevendust võiks tuua kulude kasvule asjaolu, et Vormsi vald sõlmis 2023. aasta lõpuks koostöölepped kolme tootjavastutusorganisatsiooniga. Lepete alusel tasub igaüks nendest kolmandiku pakendikäitluse kuludest.

Avalike alade puhastuse valdkonnas on kajastatud kulud heakorrale. 2023. aastal kaasasime peamiselt Hullo keskuse, aga ka saare erinevate paikade korrashoiutööde korraldamiseks heakorratöötaja. Ka 2024. aasta eelarves on arvestatud sarnaste tööde personalikuludeks vahendeid 12 042 eurot. Uus leping on vaja sõlmida valla maade niitmise teenuse ostmiseks ja esmakordselt ka rannaalade korrastamiseks. Hullo keskuse niitmiseks/trimmerdamiseks ja hekkide hooldamiseks on vallavalitsusel sõlmitud leping ettevõtjaga FIE Ahto Kokk. Kaasava eelarve hääletuse võitis 2023. aastal projekt, mille raames korrastatakse Vormsi saare viidasüsteemi. Sellele projektile arvestatud 5000 eurot on avalike alade puhastuse eelarvereal.

5. Elamu- ja kommunaalmajandus

Elamumajanduse valdkonna alla kuulub valla hoonete haldamine. Vormsi vallal on kolm kortermaja - Sireli (4 korterit), Kalffi (4 korterit) ja Sohlemi (4 korterit). Samuti kuulub vallale kauplusehoone, mõned

kuurid. Siin on kajastatud ja planeeritud ka mõned aastad tagasi rajatud maakütte kulud kõigi valla hoonete tarbeks. 2024. aasta prioriteediks on elamumajanduse kulude paremaks juhtimiseks süsteemide parandamine sh maakütte kulude jagamine erinevate tegevusvaldkonna hoonete vahel. Planeeritavate kulude ümbertõstmine vastavate tegevusvaldkondade eelarvetesse on planeeritud eelarve II lugemiseks.

Üürikorterite korrashoiu tagamise kulude puhul on arvestatud käibemaksu tõusuga. Kui varasemalt oli vallavalitsuse struktuuris siin kajastatud hooldustehniku töökoht siis alates 2024. aasta algusest on plaanis osta tööd teenuslepingu alusel. Elamumajanduse personalikuludes sisaldub 0,6 ametikoha ehitusspetsialisti töötasu, mis varasemalt oli kajastatud vallavalitsuse tegevusalas.

Elamu- ja kommunaalmajanduse valdkond sisaldab ka kalmistuid puudutavaid kulusid. Vormsi Vallavalitsus tasub igakuise kalmisturegistri Haudi kasutamise maksumuse. Vormsi Püha Olavi kiriku kogudusega on kokkulepe kalmistu niitmiseks, milleks on arvestatud eelarves 1200 eurot, kuid kajastatud on see sihtotstarbelise eraldisena muinsuskaitse tegevusalas (valdkond vabaaeg, kultuur ja religioon).

Elamumajanduse tegevusala alla kuulub ka veevarustuse valdkond. Siin on investeeringute real hajaasustuse programmi vahendid samas summas võrreldes 2023. aastaga - 4450 eurot. 2023. aastal toetati sellest summast kolme projekti elluviimist veesüsteemide parandamiseks saare kodudes.

6. Vaba aeg, kultuur, religioon

Kultuurivaldkonnas on rahvamaja ja raamatukogu töö ning valla kultuuri- ja kogukonnaspetsialisti korraldatud ürituste kõrval jätkuvalt oluline projektikonkursside korraldamine.

Lisaraha on plaanitud kaasata erinevate Vormsi kultuuripärandit tutvustavate ürituste ja kokkusaamiste tarbeks nagu kultuuripäev, Olavipäev, talharpa laager. Kui vastused taotlustele on positiivsed, kasvab ka kultuurivaldkonna eelarve toetuste arvelt.

Vormsi valla eelarvest toetatakse kahel korral aastas kogukonna projektitoetusi. Toetusteks on arvestatud 1300 eurot, mis on samaväärne summa 2023. aastaga. Lisaks on arvestatud 4500 euroga koostöö jätkamiseks Vormsi Talumuuseumiga. Rahvamaja kulude hulka on 2024. aastal esmakordselt planeeritud sümboolsed vahendid ringijuhendaja tasustamiseks (2000 eurot aastas), mis on arvestatud rahvatantsurühma juhendajale. Lisaks ringijuhendaja sümboolsele tasule on rahvamaja personalikuludes arvestatud vahendid kultuuri- ja kogukonnaspetsialisti töö tasustamiseks. Kokku on rahvamaja planeeritav personalikulude tõus võrreldes eelmise aasta kinnitatud eelarvega 18,9%.

Raamatukogu personalikulud suurenevad võrreldes 2023. a kinnitatud eelarvega 7,1% ning siin on arvestatud jätkuvalt 0,75 ametikoha töötasuga.

Raamatukogu majandamiskuludes planeeritud teavikute soetuse kulud on planeeritud I lugemiseks 3850 eurot ning selles sisaldub 2400 euro suurune sihtfinantseerimine.

Muinsuskaitse valdkonnas on arvestatud 10 000 eurot kiriku remondi jätkamise kaasfinantseerimiseks.

7. Haridus

Vormsi Lasteaed-Põhikoolis õpib 2023/24 õppeaastal 21 last, lasteaia nimekirjas on 7 last. Kooli suurimaks kulureaks on õpetajate palgad, mille osas on vaja arvesse võtta 2024. aastast kehtima hakkavat miinimumpalgamäära. Õpetajate palgad katab riik, tugipersonali ja lasteaia töötajate palgad vald. Kooli huvijuhi tarbeks eelarvestatud vahendite arvelt on tasustatud kooli huviringide juhendajaid. Arvestatud on kuni 0,75 kohta tugispetsialistide tarbeks, mille hulka arvestatud koolipsühholoog (eripedagoogi ning logopeediteenuse võimaldamine). Tugiteenuseid kaasrahastab riik, rahastamise määr sõltub EHIS esse kantud HEV õpilaste arvust ja HEV iseloomust.

I lugemiseks planeeritud Vormsi Lasteaed-Põhikooli personalikuludes sisalduvad vahendeid 1780 eurose õpetajate ja lasteaiaõpetajate palgamäärade katmiseks ning ka tugipersonali palgamäärade tõstmiseks lähtuvalt koolijuhi ettepanekust. Sarnaselt muude tegevusvaldkondade personalikuludega on koolijuhi vastutusala personalikuludesse arvestatud vahendid 12,5 kuu kohta, et asutuse juhil oleks võimalik oma töötajaid motiveerida või tasustada asenduste või lisaülesannete eest. Kooli investeeringutest on olulisemaks koolihoone ventilatsioon, lasteaia põranda külmasilla likvideerimine ja lasteaia mänguväljaku kergliiklustee taastamine.

Huvihariduses jätkame Vormsi Lasteaed-Põhikooli õpilaste huviringides osalemise toetamist. Igal kuni 19-aastaselt Vormsi Lasteaed-Põhikooli või selle lõpetanud lapsel on kasutada kuni 90 euro suurune pearaha kuus huviringide eest tasumiseks. Lisaks maksab vald teiste omavalitsuste huvikoolide õpilaskoha maksumuse. 2023 aasta detsembri seisuga osaleb Vormsilt Haapsalu Muusikakoolis kolm last ning Spordikoolis neli last. Ette on nähtud eelarve talharpa õppe, esinemiste ja talvelaagris osalemise võimaldamiseks. Kokku on huviharidustoetusteks arvestatud 2024. aasta eelarves 30 740 eurot.

Haridustoetustena maksab Vormsi vald 1. klassi astujatele ja 9. klassi lõpetajatele 200 eurot ühekordset toetust ning 100 eurot kuus Vormsi kooli lõpetamise järel gümnaasiumis- või kutsekoolis jätkanud õpilastele kodust eemal mandril õppimisega seotud kulude katmiseks. Samuti on kuludeks teistes kohalikes omavalitsustes õppivate Vormsi laste õpilas- ja lasteaiaakoha tasud.

Suvel jätkab tegevust suvine lastehoid, mis lisaks vanemate omaosalusele vajab tuge ka valla poolt. Jätkub Saareülikool, mida toetab suures ulatuses Tervise Arengu Instituut.

8. Sotsiaalne kaitse

Sotsiaalse kaitse valdkonnas on prioriteediks sotsiaalsete teenuste ja toetuste tagamine (sh jätkuvalt 0,5 ametikohaga sotsiaalhooldustöötaja teenuse osutamine) ning ühistegevuse suurendamine. Sotsiaalse kaitse valdkonnas on oluline perede toimetuleku tagamine terve elukaare jooksul ning abivajajatele kodus pakutavate teenuste arendamine.

Toetame eakaid tähtpäevade toetusega ja ravimite ostmiseks mõeldud toetuse muutsime tervisetootuseks, mis võimaldab eakatele ja puuetega inimestele tuge just nende ravimite või abivahenditega, mida nad vajavad. Toetuse ülempiir jäi samaks senise ravimitootusega, mis on 150 eurot aastas. Toetusteks on plaanitud veidi suurem summa võrreldes aasta varasema ajaga - 5100 eurot.

Arvestame eakate sooviga osaleda ja korraldada ühisüritusi ning 2024. aasta eelarves on veidi tõstetud selleks plaanitud vahendeid (2500 eurot, 2023. aastal võrdluseks 1500 eurot). Oluline on sotsiaalhooldustöötaja töö jätkumine. Tema ülesanne on käia regulaarselt abiks nendes kodudes, kus

inimene ei vaja veel igapäevast hoolt, kuid tugi aitab kaasa toimetulekule ning ise omas kodus hakkamasaamisele. Hooldustöötaja töötab 0,5 koormusega ja tema personalikulud kajastatakse eakate sotsiaalse kaitse kulude all. Vastavate kulude tõus on planeeritud 17,2% võrreldes 2023. aasta kinnitatud eelarvega.

Vormsi vallas makstakse vajaduspõhist peretoetust, sünnitoetust, toetust lapse aastaseks saamisel, üksikvanema ja paljulapseliste perede toetust. Vormsi valla elaniku surma puhul makstakse perele matusetoetust. Kulurida on kalkuleeritud toetuse määrade ning senise vajaduse hindamise alusel. Muu sotsiaalse kaitse tegevusalas kajastatakse jätkuvalt sotsiaaltöö- ja haridusspetsialisti ametikoha personalikulud ning vastavate kulude tõusuks on planeeritud 24,9% võrreldes 2023. aasta kinnitatud eelarvega.

PLANEERITAVAD LIKVIIDSED VAHENDID, VÕLAKOHUSTUSED JA NETOVÕLAKOORMUS

2024. aasta alguseks oli Vormsi Vallavalitsuse rahaliste vahendite jääk 323 465 eurot ning võlakohustusi pankade ees 279 649 eurot.

Rahaliste vahendite jäägis sisaldus esialgsel andmetel 71 878 eurot ette laekunud sihtfinantseerimise vahendeid 2024. aasta kulude katteks.

Võttes arvesse nii eelarvega planeeritud rahaliste vahendite vähenemist (66 224 eurot) kui ka sihtfinantseerimise kohustuse saldo muutust võib 2024. aasta lõpuks olla rahaliste vahendite jääk suurusjärgus 185 363 eurot.

Eelnevast tulenevalt on Vormsi valla planeeritav netovõlakoormus 198 006 eurot, mis on 15,8% planeeritavatest põhitegevuse tuludest. Kuni 2024. lõpuni lubatud netovõlakoormuse ülemmäär kas 10-kordne põhitegevuse tulest või 80% põhitegevuse tuludest, kumb on suurem, kuid mitte rohkem kui 100%. Edaspidi hakkab vähenema 5% võrra. Vormsi valla eelarve alusel on planeeritav netovõlakoormuse ülemmäär 999 921 euro, mis on 80% põhitegevuse tuludest. Võrdluseks info, et eelarve strateegias planeeritud netovõlakoormus oli 2024. aastaks 350 139 eurot, mis oli 27,3% põhitegevuse tuludest.

See võimaldab jätkata investeerimistegevust ka järgnevatel aastatel.

2024. aasta eelarve esimeseks lugemiseks esitatud investeeringud ei sisalda veel 2023. aasta eelarves planeeritud, kuid tegemata ja 2024. aasta eelarvesse üleviimist vajavaid investeeringuid ning need planeeritakse lisada eelarvesse enne II lugemist.

09.01.2024

Koostjad: Maris Jõgeva, Agle Romulus, Janika Viilma